ZAČETNO UČENJE

PRIPOROČILA STARŠEM

POMOČ STARŠEV PRI UČENJU BRANJA

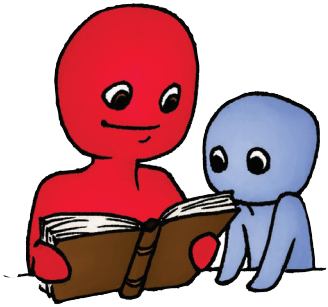

DISLEKSIJA

MOTIVACIJA

RAZUMEVANJE

O BRANJU

Branje je naučena kompleksna dejavnost. Temelji na kombinaciji čutilnih, zaznavnih in umskih procesov. Za uspešno učenje branja so torej potrebne dobro razvite čutilne funkcije in zaznavni procesi (uspešno zaznavanje velikosti, oblike, smeri, lege zaporedja in druge zaznavne karakteristike pisnih znakov). Velik pomen se pripisuje tudi fiziološki razvojni stopnji otroka in njegovi intelektualni razvitosti.

ZAČETNO UČENJE BRANJA

Učenje branja za večino otrok ni lahka naloga. Če smo otroka v predšolskem obdobju obogatili z bogatim besednim zakladom in razvijali njegove metajezikovne zmožnosti (spoznavanje in zaznavanje tiska, spoznavanje s črkami, pogovorno branje, razumevanje navodil, glasovno zavedanje – slušno zaznavanje prvega glasu v besedi, zadnjega glasu, vseh glasov, rim, manjkajočih glasov), komunikacijske dejavnosti (govorjenje, poslušanje), smo ustvarili temelje za razvoj njegove bralne pismenosti.

Branje otroku v predšolskem obdobju in ob začetnem učenju branja ter pogovor o prebranem je najboljša naložba za kasnejši otrokov razvoj branja in njegovo učenje.

VADIMO BRALNO TEHNIKO

- Vadimo vsak dan.
- Začetno učenje branja mora biti nujno glasno; ne silimo pa otroka brati glasno predolgo (5 do 10 minut).
- Izberimo krajša besedila z večjimi črkami in ustreznim slikovnim materialom (slikanice, kratke knjige, seznam z nakupovalnega lističa, vabilo za lutkovno igrico).
- Skupaj z otrokom določimo, kaj in koliko bomo prebrali.
- Izberimo vsebine, ki otroka zanimajo.
- Uporabimo zunanjo motivacijo, npr. otroka za vztrajnost nagradimo.
- Berimo skupaj – ti besedo, jaz besedo, ti poved, jaz dve povedi.
- Vaja branja skozi igro.

! Da bo branje zares uporabno, mora biti avtomatizirano.

MOTIVACIJA ZA BRANJE

Za otroke je učenje branja zahtevno. Otroka, ki bere z lahkoto, za branje ni težko pridobiti. Otrok, ki pa ima z branjem težave, se večinoma vajam na različne načine upira. Zato mora učenje branja spremljati pozitivno vzdušje, občutek varnosti in sprejetosti. Pohvalimo ga, kadar se na bralni trening spomni sam in kadar je pri njem uspešen.
Ne zahtevajte od otroka preveč! Učenje branja je za otroka zahtevna naloga.

BRATI – RAZVOZLATI ZAPISANO SPOROČILO

DOBER BRALEC = ZNA BRATI + ŽELJA

bere hitro, natančno in z razumevanjem

branje na stopnji spretnosti

USVOJENA BRALNA TEHNIKA + VAJA + RAZUMEVANJE

prepoznavanje črk, vezava v besede

jezik, socialni in spoznavni razvoj otroka

STARŠI

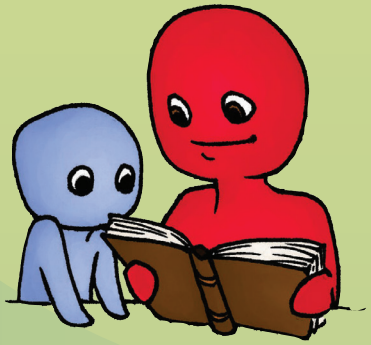

KAKO POSTANE OTROK DOBER BRALEC

OTROK BERE
Branje je na nivoju spretnosti.

OTROK BERE (glasno in tiho)
Otrok že samostojno bere, a ob tem še vadi bralno tehniko.

STARŠI BEREJO OTROKU – OTROK BERE STARŠEM
Starši z branjem ohranjajo in krepijo izkušnjo, da je branje nekaj prijetnega. Otrok vadi bralno tehniko – se uči brati.

STARŠI BEREJO OTROKU
Predbralno obdobje, prvi razred … (čim dlje), motivacija za otrokovo samostojno branje in učenje branja.

NASVETI

- Starši ste otrokovi prvi vzorniki pri oblikovanju njegovega odnosa do knjige.
- Starši otroku z branjem knjig privzgojite spoznanje, da je druženje s knjigo pomembno in prijetno.
- Starši s prebiranjem zgodb, pesmi, novih informacij otroku omogočite razvoj kasnejšega samostojnega branja in uživanja ob branju.
- Starši z lastnim zgledom pokažete otroku, da lahko v knjigah najde odgovore na svoja vprašanja.
- Starši ste najpomembnejši otrokovi pomočniki pri razvijanju branja do stopnje spretnosti.

SPECIFIČNE MOTNJE BRANJA IN PISANJA – DISLEKSIJA

*Poglavje o disleksiji je napisano v velikosti in obliki črk ter na barvni podlagi, kot je priporočeno za otroke z disleksijo za lažje branje.

DISLEKSIJA – KJE SO TEŽAVE

Včasih težave pri učenju branja in pisanja kljub intenzivni vaji vztrajajo. Ob tem se kažejo večje težave na enem ali več naslednjih področjih:

- prepoznavanje in pomnjenje črk in besed,
- prepoznavanje posameznih glasov v besedi (prvi in zadnji glas …),
- zamenjava slušno podobnih glasov (d/t, p/b …),
- zamenjava vidno podobnih črk (a/e, m/n …),
- obračanje, zamenjava črk in številk,
- težave pri učenju branja (pri črkovanju, zlogovanju, vezanem branju),

- težave pri učenju na pamet (pesmice, seznami, meseci v letu ...),
- težave pri bralnem razumevanju in pomnjenju prebranega,
- odpor do branja in pisanja ...

DISLEKSIJA – OPREDELITEV

Disleksija je specifična učna težava, ki v glavnem prizadene razvoj spretnosti, povezanih s pismenostjo in jezikom (British Dyslexia Association). Osebe z disleksijo imajo kljub svojim povprečnim ali zelo visokim splošnim sposobnostim VELIKE TEŽAVE PRI OSNOVNEM OPISMENJEVANJU in usvajanju osnovnih veščin, kot so branje, pisanje in računanje.

Z disleksijo se sreča približno vsak deseti učenec. Večinoma gre za lažje oblike, 2 do 4 % učencev pa potrebuje intenzivnejšo pomoč doma in v šoli (dodatna strokovna pomoč, prilagoditve pri pouku, odločba o usmeritvi).

DISLEKSIJA - POGOSTOST

8%

12%

KAKO LAHKO STARŠI POMAGAMO OTROKU Z DISLEKSIJO?

1. **Dodatne vaje za izboljšanje bralne tehnike in pisanja:**

   - predbralne vaje (razčlenitev besed na glasove – prvi, zadnji glas; povezava črka – glas …),
   - učenje vezave (črkovanje, zlogovanje, spajanje zlogov),
   - razločevanje podobnih črk s pomočjo barvnih in drugih opor (npr. b/d).

TEHNIKA BRANJA IN PISANJA

2. Podpora pri izboljšanju bralnega razumevanja:

RAZUMEVANJE PREBRANEGA

- izboljšanje bralne tehnike vedno vpliva na izboljšanje bralnega razumevanja,
- ločimo treninge branja od ostalega učenja,
- nudimo pomoč pri branju navodil in učenju novih vsebin,
- velikokrat potrebujejo dodatno razlago in pomoč pri iskanju ključnih besed.

PRAKTIČNI NASVETI

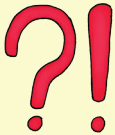

3. Druge podpore, pomoč:

- upoštevajmo priporočila za barvne podlage, velikost in obliko pisave,
- izbirajmo besedila, ki so otroku zanimiva in jih zna prebrati,
- naj vam bo pomembnejše otrokovo dobro počutje kot količina prebranega,
- uporabljajte računalnik in ostalo sodobno tehnologijo.

4. Kaj še potrebuje otrok z disleksijo:

POMEMBNO

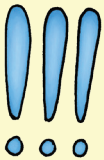

- specifične treninge po navodilih šolskih strokovnih, delavcev, strokovnjakov zunanjih institucij,
- podporo na področju samopodobe in motivacije,
- pomoč in podporo pri domačem učnem delu,
- poudarek na močnih področjih,
- igro, prosti čas …

PRIPOROČENA LITERATURA:

1. DISLEKSIJA: Vodnik za starše. (2013). Ljubljana: Društvo Bravo.
2. Pečjak, S. (2000). Z igro razvijajmo komunikacijske sposobnosti učencev. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
3. Pečjak, S. (2000). Ali slišiš – ali vidiš? Priročnik z vajami za razvoj metajezikovnega zavedanja. Trzin: Izolit.
4. Kavkler, M. et al. (1991). Brati, pisati, računati. Murska Sobota: Pomurska založba.
5. Kropp, P. (2000). Vzgajanje bralca. Tržič: Učila.
6. Blatnik Mohar, M., Bucik, N., Jamnik, T., Knaflič, L., Lukan Matko, I., Požar Matijašič, N. in Remškar, S. (ur.). (2003). Beremo skupaj: priročnik o spodbujanju branja. Ljubljana: Mladinska knjiga.
7. Knaflič, L. et al. (2009). Branje za znanje in branje za zabavo. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
8. Reid, G. (2002). Nekaj v prijateljsko pomoč. Vodnik za starše otrok z disleksijo. Ljubljana: Bravo – društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami.
9. Soršak, S. (2003). Pomoč otrokom s specifičnimi učnimi težavami na razredni stopnji osnovne šole. Maribor: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše.
10. Žerdin, T. (2003). Motnje v razvoju jezika, branja in pisanja. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše: Društvo Bravo.
11. Društvo Bravo – društvo za pomoč otrokom in mladostnikom s specifičnimi učnimi težavami www.drustvo-bravo.si/web/
12. Vaje za izboljšanje bralne učinkovitosti http://uciteljska.net/ucit_search_podrobnosti

PRIPRAVILE:
Majda Jarc
Nada Topolovec
Alenka Zupančič Danko
Suzana Žunko Vogrinc

Ilustracije: Maiken Zupančič Danko, 9. razred
Lektura: Tatjana Vučajnk
Oblikovanje in prelom: Jana Kuharič
Tisk: Formatisk

Maribor 2014

SVETOVALNI CENTER
ZA OTROKE, MLADOSTNIKE IN STARŠE
MARIBOR

Lavričeva ulica 5, 2000 Maribor
Tel.: 02 23 49 700
Fax: 02 23 49 701

svetovalni.center-mb@guest.arnes.si
www.svetovalnicenter-mb.si